כמח א מיי׳ פ״י מהל׳

סמג עשין מח:

ב טוש"ע י"ל סי רכח

פסקי רי"ד

שאמר לה משום ש"ר אני

שאמו לוו משום שיו אני מוציאך משום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי

משום הלהולא אם אמר לה

לא פי׳ אמר לה בעת

הגירושין משום ש״ר אני מוציאך כבר גילה דעתו שאינו מגרשה אלא בעבור

הלטז שיצא טליה ואילולי

הלעז לא היה מגרשה ועצב

הוא בגירושי׳ וכל מה שעושה אינו עושה אלא בעבור הלעז ואם יתברר לו

היום ומחר שהיה שקר עתיד

. הוא להחזירה הלכד אע״פ

שנותן לה גט סתם בלי שו

תנאי שבעולם אנן שהדי שכל לבו אינו אלא שאם ימצא לבו אינו אלא יהא גט ואף הלעז שקר שלא יהא גט ואף ע"פ שלא פירש בתר דעתיה

אזלי׳ שאיז הגט גומר אלא

. כפי מחשבת לבו ואילו היה

מתנה עמה בפירוש הרי זה

גיטיד ע"מ שהשם רע הוא

אמת בודאי כי האשה לא היתה נישאת עד שהיה

מתברר אם היה אמת ככל

תנאי׳ דעלמא שהבעל מתנד

בגט ואין האשה נישאת עד שיתקיים התנאי שהתנה בעלה עמה אלא מפני שנתנו לה סתם בלי תנאי אנו

חוששין שמא תלך האשה

שהש"ר אינו שם רע נמצא

שהיה גט רטל ורויה ממזרים

שהיה גט בטל ובניה ממודים ואע״פ שאין הבעל טוען שאינו כאן או שמת אחר

שהולידה הרויח אוו מועויח

שהולידה הבנים אנו טוענים כך וזה 6) שכתוב ויאמר אילו הייתי יודע וכו׳ לאו דוקא

שיאמר הבעל אלא יכול לומר

. אע״פ שלא אמר אנו אומרים

כד דס"ל לרכנז אע"פ שהגט

מטיל בו שום תנאי. כיון

. שגילה דעתו שמשום שם רע

סג יווי לוג שמטום שביר שאם הוא מוציאה אנן סהדי שאם ימצא ש"ר שאינו ש"ר אין

. רצונו שיהא גט ואע״פ שלא

כאילו פירש והתנה בפיו

דבתר מחשבת לבו אזלי׳ וכך הוא שוה גילוי דעתו כתנאי

גמור ואנו חוששין שמא

תנשא האשה בגט זה בעבור

שנתנו לה סתם ונמצא הלעז

שקר ונמצא הגט בטל הלכך

. אומרים לו הוי יודע שאתה

מגרשה בעבור ש"ר ולעולם היא אסורה לך ואפילו אם

ימצא הלעו שקר כדי לשבר ולבטל מחשבתו שחושב בלבו שאם ימצא שקר אחזירנה ואז ימלך ולא יתן לה הגט ואם יתנהו לה בודאי

כי גמר ומגרשה בכל לב ואין

בלבו עוד להחזירה אפי׳ אם

ימצא שקר שהרי כך הודענו לו וע״ד כן נתנו לה ושוב אינו

יכול לטעון עליה כלום ודוקא כשא"ל משום ש"ר

אני מגרשך אז אנו הולכים

אחר מחשבת לבו מפני שהוא

אם לא אמר שום דבר בעת

הגירושין אע״פ שידענו שהיתה ביניהם קטטה בעבור

הלעז שיצא עליה כיון שנתן

. לה גיטה בסתם ולא אמר לה

מו.

אר אמר לה הבי מצי מקלקל לה. נראה דחששא זו אינה כי אם

אמר ע"מ ב דאע"ג דבכמה דוכתי מהני גילוי דעת כמו שטר מברחת

דהאשה שנפלו (כתובות דף עט.) וזבין ולא אילטריכו ליה זוזי דפרק

לעז בעלמא ולא שיהיה ממש גט בטל ובניה ממזרים א דהא לא

אלמנה ניזונת (שם דף זו.) הכא ליכא למימר הכיג מדבעי לר״מ תנאי כפול ד

לכך נראה דלא אתי אלא ללעו בעלמא

שיוניא עליה לעו ה כדי להחזירה אע"ג

דכבר נישחת לחחר שריח ליה דזנות

דשוגג הוא¹ לכך אמרו חכמים דלא יחזיר דהשתא שוב לא יוליא לעז¹ ורש"י

פי׳ דאפילו יאמר אילו הייתי יודע כו׳

אינו נאמן דכיון דיודע שאסור להחזירה

ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים

גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו □

ולר"מ דבעי תנאי כפול כי לא כפליה

למילתיה אפילו לעז ליכא והא דהאמר

ר"מ כל נדר שלריך חקירת חכם לא

יחזיר היינו בדכפליה למילתיה " ולא

כפליה לתנאיה דאי כפליה לתנאיה' אין

מועיל מה שלא יחזיר דלעולם איכא קלקולה: שלא יהו בנות ישראל

פרוצות בו'. יא הני תרי לישני דרב יוסף

אליבא דת"ק פליגי דלישנא קמא סבר

כיון דקתני במתניתין נמי משום שם

רע והתם יב אין שייך פריצות דמה לה

לעשות אם מוציאין ש"ר עליה אלא

טעמא משום קלקולא הוא ולישנא

בתרא סבר דבמוליא יש"ר לא מלי

מקלקל לה דכיון דמשום ש"ר מגרשה

דעתו בכל ענין לגרשה אפי׳ יהא בטל יג

וכן בנדרים דמסתברא דחד טעמא הוי

בתרוייהו והשתא אתי שפיר דמייתי

תניא כלישנא קמא מדר"מ את"ק דלא

מייתי אלא דשייך במוליא יי ש"ר משום

קלקולא והוא הדין לת"ק וא"ת ללישנא

בתרא דרב יוסף דטעמא משום

פריצותא מנא לן דפליגי רבנן עליה

דר' יהודה וסברי דנדר שהודר ברבים

יש לו הפרה דקאמר ורבנן מי חיילא

כו' וי"ל דהך סוגיא אמיא כלישנא קמא דטעמייהו משום קלקול א"נ

הא דקאמר ורבנן היינו ר"מ ור"א

דאמרי לא אסרו לריך כו' דקסברי

טעמא משום קלקולא ואפילו בהודר

ברבים קאמר דלא אסרו אלא מפני

שאינו לריך דאי ברבים אסור משום

פריצותה הו"ל למיסר לה ידעו בו

רבים אטו מפני דידעו בו רבים ולא

א) [תוספתא פ"ג], ב) שם, ו) [מוספתו פיית, לט שם, ג) כתובות עה., ד) [שם ע"ש], ד) [שם], ו) [שם לב:], ו) ל"ל דבתולית

תורה אור השלם 1. וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כי נשבעו להם נשיאי

א. והא דתניא בברייתא גט בטל ובניה ממזרים לפי דבריו קאמר כלומר שהוא יוציא עליה לעז שהגט בטל וכו'. לשנ"ל. ב. אם אמת יהא גט ואם לאו לא יהא גט, אלא מילתא בעלמא הוא דאמר משום שם רע אני מוציאך. תוס' הרא"ש, ג. דחשיב כמו תנאי מה שגילה בדעתו שאינו מגרשה אלא משום רע. מוס׳ הרח״ש. הא אמרי׳ לקמן T. דהא . . (ע"ב) מאז חכמים ר"מ והכא במאי עסקינן בדלא כפליי לתנאיי. ואי משום לא שייך ביה תנאי כפול. ה. לומר ישכ יו. שבדעתו היה לתנאי גמור. ו. כשסבורה רשב״א. שהיא מגורשת גמורה. לקלקלה אלא כל זמן לקלקלה אלא כל זמן שהוא חושר שחחזור לו וושב שונוזוו כו. ח. דלפירושו לומר דגט בטל שרוצה ממש וחשיר לי׳ חואי גמור ממש חושיב לייחנגאי גמוו צריכין אנו לומר דגילוי דעתו דהוי דברים שבלב מבטל התנאי, ולפי פירושנו ניחא דליכא אלא מרוזל לעז בעלמא וכיון שיודע שאינו יכול להחזירה לא יוציא לעז. מוס' הרח"ש. ט. וכגון דאמר לה הוי . יודעת שמשום שם רע אני יוועו שמשום שם דע אני מוציאך, שאלו לא היה הנדר ושם רע לא הייתי מוציאך, וטעמא משום דר"מ לית לי׳ מכלל לאו אתה שומע הן, וכל שלא מומו שומו הקידכי שלא כפל דבריו לא שמעינן ממאי דקאמר לה משום נדר הרי אני מוציאך שאילו לא היה הנדר נדר לא הייתי מוציאך, ואפי׳ לעז ליכא. רשכ״ל. י. כגון דאמר לה ע״מ שהנדר נדר ואם לא היה הנדר נדר לא יהא גט. לענ״6. "א. ת[י]מה, ע"כ תרוייהו איתנהו, דהא ר"מ ור' יהודה פליגי במתני', מר אית לי' משום קלקולא ומר אית לי' משום פריצותא, וא״כ מאי תניא כלישנא קמא וכלישנא בתרא, תרוייהו תננהי. ומפרש רבנו יצחק. סיט״ק. יב. דאם ימצאו הדברים בדאין. לשנ״א. יג. [ד]מ״מ גנאי הוא לו א. נון מי גנאי הוא לה שיצא עליה שם רע. מוס׳ הלח״ש, אלא ודאי פריצותא שיןיןכא בי׳, שהרי פשעה במה שלא הרחיקה מן שיט"ק. הכיעור. יד. וטעמא

משום. רש"ש,

ָּהֶבְּרָה בִּיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרְאֵל הָעֵרָה בַּיִי אֱלֹהֵי יִשְׂרְאֵל וַיִּלֹנוּ כָל הָעֵרָה עַל הַנְּשִׂיאִים: יהושע ט יח

מוסף תוספות

משום נדר אני מוליאך. בההוא אסרו רבנן להחזיר ואי לא אמר מותר להחזיר: קסבר. רב נחמן: טעמא. דמתני׳ משום קלקולא שלא יקלקלנה על בעלה לאחר שתנשא לאחר ויאמר אילו הייתי יודע שהדברים בדאין או שהנדר יש לו הפרה אפילו היו נותנין לי מאה

מנה לא הייתי מגרשיך וכן אמרתי בשעת גירושין שמפני כך אני מוליאך וכשגרשתיך היה בדעתי להחזירך אם ימלאו דברים בדאים ונמלא גט בטל ובניה מן השני ממזרין לפיכך אומרים לו קודם גירושין הוי יודע שלא תחזירנה עולמית ושוב אינו נאמן לומר כן שכיון שידע שאסור לו להחזירה אפילו לא תנשא לאחר ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו: ואי לא לא מצי מקלקל לה. שהרי לה המר שמוליהה משום שם רע וכיון דלא מלי לקלקלה משניסת לא אסרו לו להחזירה עד שלא ניסת: ולריך שיאמר כו'. תקנו חכמים למוליאה שיאמר לה כן ומיהו בין אמר בין לא אמר לא יחזיר: קסבר טעמה. דלה יחזיר משום קנם הוא שלא יהו בנות ישראל כו': ונמנאו דברים בדאין. של שם רע וה"ה לענין נדר דהותר: אומרים לו. קודם גירושין וכיון דלא חש וגרשה תו לא מצי לקלקלה דגלי דעתיה דלא חביבה עליו כולי האי: מ"ט דרבי יהודה. דאמר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה: ולא הכום. בגבעונים כתיב: נשבעו להם. והוה להו לאתשולי אשבועתייהו אי לאו משום דהודר ברבים: ורבגן. דאמרי דיש לו הפרה: המם. לאו משום דאין לו הפרה הוא דאפילו הפרה לא לריך דמי חיילה שבועה עלייהו כלל הלא בטעות היתה: משום קדושת השם. שלא יאמרו העובדי כוכבים עברו על שבועתן: ימים שנים רבים ג'. גבי זבה דרשינן הכי בשילהי נדה: עדה. עשרה דכתיב גבי מרגלים (במדבר יד) לעדה הרעה ילאו יהושע וכלב: אדם רולה שתתבוה. כלומר אינו מקפיד בכך הלכך לריך חקירת חכם מצי לקלקלה: מאי סנא. לעיל מיניה בנדרים שנדר הוא: דקתני מעשה. הלא אין אנו עסוקין אלא בנדרים שנדרה היא: אבל נדר הוא. שיגרשנה: יחויר.

אם ירצה דליכא למיחש לקלקולא:

משום גדר אני מוציאך קסבר מעמא מאי משום קלקולא אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה ואי לא לא מצי מקלקל לה איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן צריך שיאמר לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך קסבר מעמא מאי כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות וְבגדרים הלכך צריך למימר לה הכי תניא כלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא תניא כלישנא קמא א"ר מאיר מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שמא תלך ותנשא לאחר ונמצאו דברים בדאין ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא אפי' אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גם במל ובניה ממזרין לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר תניא כלישנא בתרא יאמר רבי אלעזר ברבי יוםי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום גדר לא יחזיר שלא יהו בנות ישראל פרוצות בְעריות ובנדרים לפיכך אומרים לו אמור לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום גדר אני מוציאך: רבי יהודה אומר כ'ל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר: יאמר רבי יהושע בן לוי מ"ם דר' יהודה דכתיב יולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה ורכנן התם מי חלה שבועה עילוייהו כלל כיון דאמרו להו מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עילוייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קדושת השם יוכמה רבים רב נחמן אמר ב ג' ר' יצחק אמר עשרה רב נחמן אמר ג' ימים ב' רבים ג' רבי יצחק אמר עשרה דכתיב עדה: רבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכו': תניא רבי אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי ייר"מ סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ור"א מבר יאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד:

א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן וכו': מאי תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א כשנדרה היא אבל נדר איהו יחזיר ואמר רבי יוםי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם מאי

מפני שאין לריך: ביון דאמרו מארץ רחוקה וכו'. ומ״ת בלא״ה מי חיילא שבועה והא הוי נשבע לבטל את המצוה דכתיב (דברים כ) לא תחיה כל נשמה ואע"ג דאמרי׳ בירושלמי דשביעית פרק ששי

(פ"א) אמר רבי שמואל בר נחמני שלש פרוזדוגמאות שלח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רולה לפנות יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמה יעשה מלחמה גרגשי פינה והלך לאפריקא גבעונים השלימו שנא' (יהושע י) וכי השלימו יושבי גבעון את ישראל שלשים ואחד מלכים עשו מלחמה ונפלו היינו קודם שעברו את הירדן כדקאמר עד שלא יכנסו לארץ אבל משנכנסו משמע שלא היו יכולין להשלים ולכך הוצרכו להערים ולומר מארץ רחוקה באנו וי"ל דעל כרחך באין רוצים להשלים כחיב לא תחיה כל נשמה כדמוכחי קראי (דברים כ) וקראת אליה לשלום וגו' ואם לא תשלים עמך וגו' רק מערי העמים וגו' לא תחיה כל נשמה וא"ת מ"ע דרבי יהודה הא ודאי שבועה בטעות הואי ועוד לר' יהודה איך הניחום בארך הכתיב (שמות כג) לא ישבו בארלך וגו' והוה ליה נשבע לבטל את המלוה וע"כ משום חילול השם הוא כדאמרי רבנן וי"ל דקסבר ר' יהודה דאי איתא דיש לו הפרה לא היה בדבר חילול השם ™ וא"ת בלא חילול השם נמי אין יכולין להורגן כיון דבאין להתגייר כדאמרינן לעיל (דף מה.) לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים מו כו׳ ואמרינן נמי בפרק אלו נאמרין (סוטה דף לה:) מו וכחבו להן מלמטה למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות יו וגו׳ הא למדת שאם חוזרין בתשובה שמקבלין אותן וההוא קרא בז' אומות כמיב ו"יל דאי לאו חילול השם נהי שלא היו יכולין להרגן היו יכולין לגרשן מעריהם ועוד דבאותה שעה לא באו להתגייר כי אם אחרי כן: רב נחמן בר יצחק אמר שלשה. נראה דעל דעת רבים לא בעי אלא שנים דבפרק שבועת הדיינין (שבועות דף לט.) כשאמר להם משה לישראל הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע

לב ולא אמרי׳ שמא מחשבתו לא היתה אלא ע״ד שהלעז הוא אמת שכיון שלא גילה מחשבתו בעת הגירושין לכולי האי לא חיישינן. ואי קשה היכי אמרינן דמשום גלויי דעתא בלא תנאי מפורש מצי לבטולי גיטא והא קייל (לד:) כאביי דאמר גילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא ה״מ בדאיתי הכי מעיקרא ובתר הכי בעי לבטולי ע״י גילוי דעתא כדאמרי׳ לעיל (לד.) גכי גידול שמא למחר כשיודע להן שרמו אותן והרגום ולפכך שאלום אי זו שבועה יש שאין לה התר ואמר להם שבועה שידעו בו רבים ולפיכך אם יהרגום עתה אע"פ שלא חלה השבועה יש חילול בדבר שהם חשבו שאין לה היתר לעולם בשום ענין כמו שאמר להם ואינן יודעים דמשום שהטעום לא חלה השבועה. קע"6. 10. הכתוב מדבר. מוס׳ הל6"ש. ת"ל פן יחטיאו אותך לי. קש"6. ID. ששה שבטים עלו להר גריזים, ר"ש אומר אף ע"ג סיד כתבוה. קע"6."6. "ז. ככל תועבותם. מי הר"ן.

להם ואינן יודעים דמשום שהטעום לא חלה השבועה. כענ"ל 10. הכתוב מדבר. חוס מל"ע, ת"ל פן יחטיאו אותך לי. כענ"ל.

דעתא בגיטא לאו מילתא היא ה"א בראמרי לעיל (לד), גבי גדול בי ודרול בי משקרא ובתר הכי בעי לבטולי ע"א יולוי דעתא בראמרי לעיל (לד), גבי גדול בי הוא דשדר לה גיטא לדביתהו ובתר הכי מגלה בדעתיה דע"ל בטול להר גריזים, ר"ש אומר אף ע"ג סיד כתבוה. לע"מ בי לבי מדבר אין לא בטיל בי בי הוא משום עדר אפילו אביי מודה דמילתא הוי ומצי למיטען היום ומחר דהכי הות דעתא ולבטולי גיטא ובהא פליגי רבען וד יהודה דבעי למימר לקקולא משום דסברי אע"ש שהגט נתן בסתם בתר גילוי דעתו אולי אך שהו מחשבת לבו כתנאי גמור שמתנה בפיו וד' יהודה לא חייש לקלקולא משום דסברי אע"ש שהגט נתן בסתם בתר גילוי דעתו אולי אך שהו מחשבת לבו כתנאי גמור שמתנה בפיו ור" יהודה לא חייש לקלקולא משום דער שהגט נתן בסתם בתר גילוי דעתו אולי אך שהו מחשבת לבו לתנא אחדר שבלב אין דברים והיה לו לפרש בפיו וכיון שלא פייש בפיו לצמיתות נתנו לה בלי שום תגאי ומחשבת לבו לא חשיבא תנאי. א"ד אמר רב ברום בהאים ואאר להישגא לאחר ומצאו ברצרים והילכן צ"ל לה כי האי לישנא כדי שתתסרנה כל הנשים עד לא יחזיר משום עד לא יחזיר משום עד לא יחזיר משמ תלך ותנשא לאחר ונמצאו בתרא מ"ר אלעזור בר יוסי מפני מה אמרו המוציא אשתו משום עד"ר לא יחזיר שלא יהון בעריות ובנדרים לפיכך אומר לה הוו אומר איל הווה אמרן להם נודי ברוב בראום בעריות ובנדרים לפיכך אומר לה הוו אומר שלו המוב ש"ר לא יחזיר משום נדר לא יחזיר שמאן לו הפרה קנס" לה אמר לה הוו יודעת שמשום ש"ר א יחודה האמר ברוב שהוא אול היום לל איתום לאום בני שראל כי ושבעו להם בני שראל כי נשבעו להם נהיא והוה להון את שרץ רחוקה באור ולא שבועה עלייהו כלל דתלא בטעות התנא (תכא) כינו בערום לה בורים ביום שלא אמרו הגוים על הפרה הוא צרץ לה חוקה באור ולא שבוע שליה שפרו על שבוע הבים ומשא ברצח הבים מדוש שלה שברע שליה משום שידו לה שבתע הבים ותל שברש שליה משום אלא באו ולא באו מארץ רחוקה לא חלה שברע עלייהו כלל דרלא בטעות המא לא מור אניה בלה שברע שליה כיוב לא פבועה לל הדלא בטעות התנא לא היו על שבת הבי ול שברעה בנהם לה הבות על שברו הגרו אל שברע שליה בל על היו של את הבי הוא לא יוול שברע שליה בל מור שלה בי מור של בערם הבי על שברעה בי על שברעה בי בי מיש בערם בי שלא בערים בי על שברעה בי על שברעה אול יין ייטריי (רשביים אים ביין באמר מארץ דחוקה באנו ולא באו מארץ רחוקה לא חלה שבועה עלייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קידוש השם שלא יאמרו הגוים עבור על שבועתם: וכמה רבים רב נחמן אמר ג' ר' יצחק חילא שבועה עלייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קידוש השם שלא יאמרו הגוים עבור ולא באו מארץ רחוקה לא חלה שבועה עלייהו כלל האיד משום הבעל יכול להפר וצריך אומר בעבר ביין מאיר בעבר בעבר ביין המאיר בעל יכול להפר וצריך אומר בעבר ביין מאר בעבר ביין מאר בעבר ביין המאר בעבר ביין המאיר בעבר ביין המאר בעבר ביין המאר בעבר ביין המאר ביין המאר בעבר ביין המאר בעבר ביין המאר ביין המ